

Správa o stave verejných komunikácií, dažďovej kanalizácie a MHD v meste

Vychádzajúc z definovania miestnych komunikácií, ktoré sú vo väčšine prípadov verejnými komunikáciami, v §-e 4b zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon), že cit. : „Miestnymi komunikáciami sú všeobecne prístupné a užívané ulice, parkoviská vo vlastníctve obcí a verejné priestranstvá, ktoré slúžia miestnej doprave a sú zaradené do siete miestnych komunikácií.“

V našich podmienkach sú to teda najmä ulice, námestia, chodníky, podchody, verejné priechody, verejné schodišťa, autobusové zastávky a parkoviská.

V rámci katastrálneho územia mesta existujú štyri druhy verejných cestných komunikácií, a to :

- rýchlostné cesty R 1 a R 2, ktorých správu zabezpečuje Národná diaľničná spoločnosť, a.s. Bratislava
- cesta I. triedy európskeho významu I/50 resp. E 50 nám známa aj ako ulica SNP v dĺžke cca 3,3 km
- cesta I. triedy európskeho významu I/65 (E 58 resp. E 571), ul. Priemyselná v dĺžke cca 2,1 km; ich správu zabezpečuje Slovenská správa ciest, a.s., Banská Bystrica
- cesta III. triedy III/050076 – ul. Partizánska v dĺžke cca 1,30 km
- cesta III. triedy III/050075 – ul. A.Dubčeka v dĺžke cca 600 m
- miestne komunikácie – 46 ulíc v celkovej dĺžke cca 19,93 km a ploche 155.827 m², ktorých opravy a celoročnú údržbu je povinné zabezpečovať mesto (viď aj Prílohu č. 1). Podotýkam, že v uvedených hodnotách nie sú započítané rozmery vnútroblokových cestných komunikácií.

Pokiaľ sa v priebehu času dĺžka a šírka uvedených komunikácií nemenili, ich technický stav sa vplyvom používania, poveternostných podmienok a nedostatočnej údržby podstatným spôsobom zmenil. V dôsledku tohto máme dnes väčšinu asfaltového krytu ulíc v sieťovom rozpade (napr. ul. Š.Moyses, ul. Sládkovičova - juh, ul. Hutníkov, v starej časti mesta sú to takmer všetky vnútroblokové komunikácie) a na novších povrchoch (napr. ul. Dr.Janského, SNP 141-145, Hurbanova, Svitavská, M.Chrásteka, ul. Pod Donátom, Šoltésovej, Hlinkova, Krížna, Jesenského - juh) sa vytvárajú vo vozovke praskliny, ktoré neskôr vedú ku vzniku rozsiahlejších porúch, tzv. výtlkov. Na niektorých uliciach sa v dôsledku geologických zmien ich podložia stretávame s výškovým rozdielmi, t. j. poklesmi a posuvmi cestného telesa (napr. ul. SNP 141-145, Hollého, Jesenského - sever). Vznik preliačín a prepadlín môžeme zase pripísať na vrub početným rozkopávkam komunikácií (ul. Dukelských hrdinov, Hlinkova, Svitavská, Rázusova). V priebehu posledných šiestich rokov boli vo väčšine prípadov zabezpečované len akútne opravy cestných komunikácií, pretože ich rozsah bol a stále je závislý od množstva finančných zdrojov určený pre tento účel. Vývoj rozpočtovaných a skutočne vynaložených finančných prostriedkov na opravy výtlkov a krytu cestných komunikácií, chodníkov a parkovacích plôch znázorňuje nasledujúca tabuľka.

Rok	Rozpočet v €	Skutočnosť v €	Opravená plocha v m ² vrátane chodníkov
2010	50 742	50 742	2 577
2011	65 000	64 420	2 666
2012	95 393	50 586	6 773
2013	118 474	114 594	4 948
2014	62 530	62 446	6 771
2015	50 000	0	0

V roku 2012 boli zrekonštruované dva úseky ciest v Šašovskom Podhradí, a to v časti Pod Suť v rozsahu 2 475 m² a náklade cez 44 tis. € (realizovala firma Skanska SK, a.s. Bratislava) a v časti Píla (od Valašského šenku ku skladu Lesov SR, š.p.) v rozsahu 1 113 m² a náklade takmer 22 tis. € (realizovala firma Strabag s.r.o. Bratislava). Na týchto akciách sa podieľali LESY SR, š.p. Banská Bystrica finančnými

príspevkami vo výške 18 tis. € a 25 tis. €. Nakoľko boli tieto rekonštrukcie rozpočtované zvlášť, nie sú súčasťou údajov uvedených v tabuľke.

V roku 2013 prebehli rozsiahle opravy viac ako 1.160 m² ulíc Jilemnického, Tajovského a Sv.krížskeho námestia prostredníctvom firmy Strabag s.r.o. Bratislava a ul. Sládkovičovej, M.R.Štefánika firmou RSC BB, závod Žiar nad Hronom v súvislosti s prípravou komunikácií na polmaratón a Slovenského pohára INLINE spolu v čiastke cez 48.600 €.

V roku 2014 môžeme medzi takéto rozsiahlejšie opravy miestnych cestných komunikácií zaradiť opravu ulíc firmou Bitunova, spol. s.r.o., Zvolen, a to ul. M.Benku, J.Kráľa a A.Štefanku o výmere 3 532 m² a náklade 23.213 € a firmou Technické služby spol. s.r.o., Žiar nad Hronom v čiastke 1503 €. Vykonané boli horizontálne vysprávky cestného telesa a niektorých prepadnutých uličných vpustov a v záujme ochrany betónového krytu vozovky pred jeho ďalším erozívnym rozkladom bol položený dvojvrstvový emulzný asfaltový náter.

Chodníky

Stavebnou súčasťou cestných miestnych komunikácií sú okrem iného aj komunikácie pre peších – chodníky. Ich dĺžka v meste je oproti uliciam viac ako dvojnásobná a predstavuje takmer 48,5 km. V súvislosti s ich šírkou však potrebujeme zabezpečovať opravy a údržbu takmer 112 tis. m² ich plochy, čo je viac ako 70 % plochy cestných komunikácií (viď Prílohu č. 1). Tak ako pri cestných komunikáciách, tak sa aj pri chodníkoch stretávame s poškodeniami ich pochôdzkovej vrstvy vzniknutými identickými vplyvmi ako pri uliciach. Najväčšie poškodenia vznikajú na chodníkoch s betónovým podkladom a vrchnou pochôdzkovou vrstvou z liateho asfaltu. V týchto prípadoch dochádza tak ku sieťovému rozpadu asfaltu, ako aj ku prasklinám nad dilatáčnými špárami v betóne, ktoré sa následne dohora ohýbajú a tvoria tak nielen vodorovné, ale aj zvislé prekážky pre chodcov. Výborným príkladom je chodník na Sládkovičovej ulici popri oplotení základnej školy ku križovatke s ul. Dr.Janského. Poškodenia tohto typu boli v priebehu rokov 2013 a 2014 odstránené na chodníku vedúcom popri Sládkovičovej ulici a ul. Tajovského po križovatku s Hurbanovou ulicou, v roku 2012 ľavý chodník v smere jazdy na ul. Pártošovej a chodník popred nemocnicu s poliklinikou v severnej časti ul. Sládkoviča a iné. Príkladom typického sieťového rozpadu je časť chodníka v južnej časti ul. Š.Moysesova (oproti lesáckej bytovke) a chodníka na ul. Hutníkov v blízkosti bytových domov č. 301 a 310. Existujúce trhliny a praskliny v asfalte umožňujú vode a v zimnom období aj posypovej soli prístup ku podkladovej vrstve chodníka, kde následne v dôsledku chemickej reakcie a mrazu dochádza k odlupovaniu sa asfaltu od podkladu a jeho lámaniu. Výsledkom je potom taký stav pochôdzkovej vrstvy chodníka aký môžeme vidieť pozdĺž ul. Jilemnického, Bernolákovej alebo ul. Svitavskej. Vplyv rozkopávok, podobne ako pri cestných komunikáciách, preliačené úseky chodníkov nájdeme popri ul. Š.Moysesova, Dukelských hrdinov, SNP (Starý Žiar), Partizánska ul.. Okrem uvedených prípadov poškodení pochôdzkovej vrstvy chodníkov sa môžeme stretnúť aj s chodníkmi, ktoré okrem takéhoto poškodenia vykazujú deformácie vplyvom pohybu samotného podlažia. V závislosti od druhu podkladu – penetračný makadam (Š.Moysesova-juh, ul. Hutníkov, SNP-Starý Žiar, Jiráskova, A.Kmeťa) alebo betón (väčšina chodníkov na IBV a v novej časti mesta) – je miera poškodenia rôzna. Na ich stavebný stav nepriaznivo pôsobí viacero faktorov, ako napr. samotný vek stavby, premávka motorových vozidiel, tenká vrstva asfaltového koberca, poveternostné vplyvy, spôsob údržby (nerieši sa odstraňovanie prasklín, opravy podlažia a obrubníkov). Niektoré chodníky sú v tak žalostnom stave, že je ťažko hovoriť o chodníku. Stačí sa pozrieť na chodník pri ul. Jiráskovej zo strany od domu č. 400, chodník popri ul. A.Kmeťa v časti od ul. Š.Moysesova ku planetáriu po pravej strane alebo na ul. Šoltésovej v časti od ul. A.Hlinku k ul. Opatovskej. Okrem toho, že tieto chodníky v súčasnej dobe nedosahujú potrebnú šírku 1,50 m, sú popreliačované, asfalt je prerastený trávou a utopený v teréne, obrubníky je vidieť len sporadicky.

V súčasnosti sa zabezpečujú opravy asfaltových alebo asfaltovo-betónových krytov komunikácií zapilovaním a odstránením starého zvršku a následným zaplátaním novou zmesou asfaltu a kameniva, prípadne vyrovnaním a zapečatením špár tryskovou metódou (zatiaľ bola využitá len raz v roku 2013) Pre zvýšenie kvality opráv trhlín a pečatenie spojov opravených častí komunikácií asfalto-betónom uvažujeme o zakúpení novej technológie, ktorá by mala pomôcť predĺžiť životnosť krytov komunikácií až na trojnásobok súčasnej doby. Jedná sa o metódu zalievania prasklín, špár a spojov do šírky 3 cm, k realizácii ktorej nie sú potrebné žiadne veľké finančné prostriedky. Základné strojné zariadenie je Crafcó Minimelter TM 10, čo je horúcovzdušný varič zálievkových hmôt ohrievaný propánbutánovým horákom zo ručného horizontálneho miešania. Tento varič ohreje hmotu na požadovanú teplotu v priebehu 20 minút. Varič je na kovových koliečkach, ktoré ľahko kopírujú trhliny, vybavený je výpustným systémom, ktorý dokonale pečatí trhliny.

Cena: 1.300 € bez DPH (1.560 € s DPH) EXW
Záruka: 24 mesiacov

Video:

<http://www.youtube.com/watch?v=wE4JBgR7FaM>

Na pečatenie – zálievku trhlín je možné použiť :

- 1, Asphalt Rubber Plus (AR+) je polymérmi modifikovaná zálievka určená na utesnenie trhlín v asfaltobetónových aj cementobetónových povrchoch. Vďaka 18% obsahu gummy sa vyznačuje vynikajúcou adhéziou k asfaltu, kde nevyžaduje žiadny spojovací náter (primer). V porovnaní s nemodifikovanými hmotami sa vyznačuje neporovnateľne lepšou elasticitou a dlhšou životnosťou (až 3x dlhšou). Výhodou je, že Crafcó je jedinou firmou na svete, ktorá vyrába ako stroje, tak aj hmoty, takže všetko spolu funguje. V tomto prípade je výhodou, že zálievka Crafcó je umiestnená v tavnej fólii, ktorá sa ľahko vyberie z kartónového obalu a veľkosťou presne zodpovedá veľkosti mini variča (do Mini 10 sa zmestia 2x 16kg kocky). Do Mini 10 sa zmestia 2 kocky zálievky AR+ (cca 32kg, cca 27,5L), takže zalejete 114 bm s plným Mini10.
- 2, ROADSAVER 504 EN je polymérmi modifikovaná zálievka určená na utesnenie trhlín a škár v asfaltovo-betónových aj cementovo-betónových povrchoch. Vyznačuje vynikajúcou adhéziou k asfaltu, kde nevyžaduje žiadny spojovací náter. V porovnaní s nemodifikovanými hmotami sa vyznačuje neporovnateľne lepšou elasticitou a dlhšou životnosťou (až 3x dlhšou). Roadsaver 504 EN je tekutejší než AR+ a preto je vhodnejší napríklad na oblievanie hrán pracovných spojov po pokládke alebo vysprávke asfaltových povrchoch. Aj táto zálievka je umiestnená v tavnej fólii, ktorá sa ľahko vyberie z kartónového obalu a veľkosťou presne zodpovedá veľkosti mini variča.

Orientačná cena oboch modifikovaných hmôt je 1,55 EUR/kg bez DPH (1,86 €/kg s DPH) EXW.

- 3, Pri nemodifikovanom asfalte sa obvykle stretávame s tým, že balenie je väčšie, musí sa rezať, čo nie je najjednoduchšie. Je potrebné dávať pozor na nečistoty pri rezaní (kamienky z cesty), ktoré môžu zapchať ventil či trubky. Materiál horšie tečie, viac sa speká a má kratšiu životnosť v trhlíne.

Cena: 1,45 EUR/kg bez DPH (1,74 €/kg s DPH) EXW.

Spotreba $S = 10 / (\check{S} \times H \times G)$, kde S = spotreba/bm z 1kg, \check{S} = šírka v cm, H = hĺbka v cm, G = hustota zálievky v kg/l (AR+ má $G = 1,17$ kg/l)

Príklad: trhlina široká 1,2cm a hlboká 2cm

$10 / (1,2 \times 2 \times 1,17) = 3,56$ bežných metrov z 1 kg zálievky.

Využitím takéhoto spôsobu opráv trhlín v asfaltovom koberci by sme mohli zabrániť jeho rozsiahlejším poruchám a finančne náročnejším opravám. Zálievka modifikovaným asfaltom, ktorú by realizovali Technické služby, s.r.o., Žiar nad Hronom by nás v našich podmienkach vyšla orientačne na 4,90 €/m s DPH. Návravnosť investície je počítaná pri 10 % zisku, obstarávacej cene zariadenia 1.600 €. V takomto prípade je potrebné zaliať 4.000 bm prasklín príp. zapečatiť 4.000 bm opravených výtlkov, čo by pri súčasnej dĺžke chodníkov a ulíc približne 68 tis. bm a ich technickom stave nemal byť problém zrealizovať.

Schodištia, zábradlia, podchody, priechody

Súčasťou ulíc a teda aj miestnych komunikácií sú aj stavby a zariadenia vyššie uvedené. Pokiaľ však v súčasnej dobe existuje nejaká evidencia ulíc, ciest, parkovacích miest, zvislého dopravného značenia a miestnej kanalizácie (vpustov), u schodišť, zábradlí, podchodov a priechodov to tak nie je.

K ich opravám sa, hlavne z titulu nedostatku finančných zdrojov, pristupovalo až na základe urgencií obyvateľov. Takto boli v rokoch 2011 až 2012 opravené troje schodištia na ul. Pártošovej a schody s nájazdmi pre kočíky na ul. Sládkovičovej vo dvore bytových domov č. 491 a 493. V roku 2013 sa realizovala rekonštrukcia nájazdov pre kočíky a oprava schodov na ul. SNP v úseku od domu č. 19 po č. 29 (pravá strana v Starom Žiari v smere ku Hronu). V minulom roku boli vybudované nájazdy pre kočíky na schodisku za reštauráciou Lux ku bytovému domu č. 475 a opravené boli schody pri zastávke MHD „Obchodná akadémia“. Súrne opravu však v najbližšom období potrebujú schody na ul. Jiráskovej pri Sopráne, na Nám. Matice slovenskej pri Skalka-toure, na ul. SNP pri bytovom dome č. 97, na ul. SNP pri kozároveckej predajni pečiva a schody do Parku Š.Moyses. Pokiaľ budeme hovoriť o zábradliach, tieto

môžeme pre naše podmienky rozdeliť na zábradlia oporné a zábradlia bezpečnostné. Pokiaľ sa nachádzajú popri cestách a uliciach, môžeme o nich hovoriť aj ako o zvodidlách. Oporné zábradlia sú súčasťou väčšiny schodísk a ich údržba a prípadné opravy sú realizované na základe zistení ich stavu pri terénnej práci alebo na základe podnetov od obyvateľstva. Podobne je to aj s dopĺňaním chýbajúcich oporných zábradlí. Takto boli v roku 2011 opravené alebo novoosadené tri zábradlia popri schodištiach na ul. Novomeského pred domom č. 515, štyri zábradlia na ul. Pártošovej v smere k ul. Svitavskej, k ul. M.Chrásteka a na parkovisko, zábradlie za reštauráciou Lux k domu č. 475, zábradlie od zimného štadióna ku cintorínu a inštalované bolo bezpečnostné zábradlie pri parku okolo šachty mlynskeho náhonu. V roku 2012 boli zrealizované opravy zábradlí pred materskými školami na ul. A.Kmeťa a na ul. Sládkovičovej, na ul. Rázusa pred domom č. 523, v dôsledku povodní bolo opravené a renovované bezpečnostné zábradlie v miestnej časti Šašovské Podhradie – Istebné a v časti Pod Suť boli v dĺžke 8 m inštalované cestné zvodidlá. V roku 2013 sa z dôvodu zabezpečenia bezpečnosti cestnej premávky, a to tak vozidiel, ako aj chodcov, osadilo v časti komunikácie, pod ktorou preteká Istebný potok, bezpečnostné zábradlie v Šašovskom Podhradí – Istebné a začaté boli práce pri rekonštrukcii zábradlia popri ul. SNP oproti obchodnej akadémii. Výmena tohto zábradlia bola ukončená v roku 2014. Na základe pozorovaní pracovníkov mesta, podnetov občanov a informácií o nehodovosti z okresného dopravného inšpektorátu sa mesto v minulom roku rozhodlo s opätovným osadením, popri rekonštrukcii verejného osvetlenia zrušeného stredového bezpečnostného zábradlia na ul. SNP. Inštalácia bola v prvej etape realizovaná vo dvoch úsekoch od svetelnej križovatky pri dome služieb celkom v dĺžke 201 m. Tento rok sa plánuje realizácia II. etapy, keď bude toto zábradlie v smere ku OD Prior predĺžené o cca 44 m a v smere do Starého Žiaru o cca 100 m. Zároveň bude staré prehrdzavené žlté zábradlie po stranách ulice SNP v časti od križovatky pri dome služieb k ul. A.Dubčeka demontované. Najvýraznejším problémom súčasnej doby je z hľadiska bezpečnosti nutnosť zabezpečenia :

- kanalizačných zberačov na začiatku cesty ku mestskému cintorínu po oboch stranách zvodidlami
- okraja cesty v Šašovskom Podhradí, časti Pod Suť od koryta potoka zvodidlami a
- okraja priepustu ponad Prímestský potok v lokalite Kortína.

Žiadúca je minimálne aj oprava deformovaných častí zábradlia popri ul. SNP v časti od kaštieľa ku rieke Hron, prípadne jeho čiastočné úplné odstránenie a čiastočné nahradenie zvodidlami.

Na území mesta evidujeme celkom tri podchody, z ktorých jeden (v blízkosti križovatky ul. SNP s ul. A.Dubčeka) je v súkromnom vlastníctve a dva spravuje mesto. Menej známym, a aj frekventovaným, je podchod popod cestu I/50 a R 1 v Šašovskom Podhradí, časť Píla, ktorý sporadicky využívali len obyvatelia domov za protihlukovou stenou a obyvatelia rómskej komunity žijúci pod stavbou cesty R 1. Keďže v minulosti dlhšiu dobu dochádzalo k poškodzovaniu vnútorného vybavenia (osvetlenie) a stien podchodu, ako aj ku hygienickým problémom, v roku 2011 boli do vstupných otvorov podchodu inštalované kovové mreže s uzamykateľnými dverami, od ktorých kľúče boli poskytnuté všetkým zainteresovaným obyvateľom lokality okrem rómskych. Od tej doby nie sú známe nedostatky takého charakteru, ku akým dochádzalo skôr. Druhý spravovaný a udržiavaný podchod je na ul. SNP v blízkosti Hotela Luna resp. daňového úradu, ktorý spája centrálnu časť mesta so sídliskom IBV a Pod vršky. Aj tento podchod zažil rôzne útoky vandalov a napriek tomu, že je v poslednej dobe vystavený zatekaniu povrchovej vody, v minulom roku sa dočkal podstatných opráv, ktoré zmenili či už jeho estetickú tvár alebo zvýšili jeho bezpečnosť (montáž ochranných kovových líšt v okennom priestore).

Oblasť verejných priechodov medzi stavbami (bytovými domami) je pre mesto zaujímavá v momente požiadavky na ich uzatvorenie, napr. dva priechody v bytovom dome č. 404 na Námestí Matice slovenskej, ktoré boli so súhlasom mesta v roku 2014 uzatvorené mrežovými konštrukciami s regulovaním času ich otvorenia pre verejnosť. Keďže sú takéto priechody tvorené stenami a stropom stavieb, sú väčšinou súčasťou bytových domov a mesto v prípade potreby zabezpečuje v ich priestore len opravy a bežnú údržbu komunikácie. Príklady verejných priechodov môžeme vidieť hlavne na ul. A.Dubčeka pri domoch č. 386 a č. 389, ale aj na ul. Cyrila a Metoda pri dome č. 355, vchod č. 15.

Vývoj vynaložených finančných prostriedkov na opravy a údržbu chodníkov, schodísk a zábradlí v rokoch 2010 – 2014 s výhľadom do roku 2015

rok	2010	2011	2012	2013	2014	plán 2015
€	24 418	29 265	63 891	26 561	61 679	200 000

Parkoviská

sú neoddeliteľnou a veľmi nedostatkovou komoditou v rámci miestnych komunikácií, ktorých nie je nikdy dostatok. Doposiaľ neexistuje kompletný prehľad verejných parkovísk s počtom parkovacích miest. K počtu miest na parkovanie sa vieme dopracovať len tam, kde sme riešili nejakú problematiku s nimi spojenú. Napr. ul. Hurbanova pred domom č. 539 ich bolo 8 pozdĺžnych, po zmene spôsobu parkovania na kolmé je ich tam teraz 23, na ul. Tajovského je teraz 66 pozdĺžnych parkovacích miest, po zmene spôsobu parkovania na šikmé 45 stupňové ich bude 108 a pod. Z hľadiska technického stavu pojazdných vrstvy parkovísk je nutné konštatovať, že až na parkoviská na ul. Svitavskej, na ul. A.Dubčeka pred technickými službami a odstavnú plochu na ul. Jilemnického pred základnou školou, ktorých vrchné vrstvy sú betónové, na ostatných verejných parkoviskách sú tieto vrstvy tvorené ešte starým liatym asfaltom s makadamovou posýpkou a vo väčšine prípadov sú v dezolátnom stave. Príkladom môžeme uviesť parkovisko na ul. M.R.Štefánika pred základnou školou, na ul. Jilemnického alebo vo dvore Námestia Matice slovenskej pri bytovom dome č. 404. Zvlášť parkovisko na ul. M.R.Štefánika okrem popraskaného a odlúpeného asfaltu vykazuje znaky horizontálnych posunov podkladových vrstiev, v dôsledku čoho sú na ňom zjavné výškové nerovnosti. Keď uvážime, že táto plocha je umiestnená bezprostredne pred základnou školou a centrom voľného času, že v tejto lokalite je štart a cieľ polmaratónu a slovenského pohára v Inline, hrozí na tomto frekventovanom úseku neustále nebezpečenstvo poškodenia zdravia. Napokon to pri celoštátnych televíznych prenosoch neprispieva k vytváraniu si pozitívneho obrazu o infraštruktúre nášho mesta. V skratke, opravám verejných parkovacích a odstavných plôch nie je venovaná taká pozornosť akú by si v súčasnej dobe už vyžadovali. Budovanie nových parkovacích miest je obmedzené na ich vytváranie na už existujúcich spevnených plochách (pozdĺžne státie v roku 2009 na Rázusovej ul. a na ul. Dr.Janského oproti OJ Hamai, v roku 2011 obe Rudenkove ulice, 2014 - ul. Š.Pártošovej, 2012 - jednosmerná ulica medzi II. ZŠ a bytovým domom č. 460, 2011 - ul. Vansovej, 2009 tiež Sládkovičova ul. od ul. Dr.Janského po ul. M.Chrásteka) príp. na zvyšovanie ich počtu zmenou spôsobu státia a umožnením parkovania na chodníku (napr. v roku 2014 Hurbanova ul., v roku 2015 plánovaná zmena na ul. Tajovského, v roku 2011 zmena z pozdĺžneho a kolmého na šikmé v severnej časti ul. J.Kráľa ako aj usporiadanie a umožnenie parkovania na chodníku v uliciach okolo domu kultúry pred bytovými domami č. 407 a 410 a na oboch Rudenkových uliciach). Vo všetkých uvedených príkladoch rozširovania možností parkovania mesto využilo vždy už existujúce spevnené plochy, tzn., že nedošlo ku záberu verejnej zelene. Napriek tomu boj medzi súperiacimi stranami, z ktorých jedni sú za vytváranie parkovacích kapacít a druhí proti sa prejavil v apríli 2013, kedy 110 obyvateľov domu č. 535 na ul. Vansovej po cca 17-tich mesiacoch fungovania vznieslo námietky voči parkovaniu 33 motorových vozidiel na chodníku na ul. Svitavskej. Keďže v tej dobe bol podstatným dôvodom hluk zo stojacich vozidiel, mesto tento podnet riešilo v spolupráci s mestskou políciou ako rušenie nočného klúdu. V roku 2014 však obyvatelia aj napriek tomu predložili mestu petíciu za zrušenie možnosti parkovania na predmetnom chodníku a koncom septembra 2014 bolo petícii aj vyhovené. V snahe o vytvorenie prijateľných podmienok na parkovanie na blízkom parkovisku na ul. Svitavskej boli mestom vykonané úpravy verejného osvetlenia tak, aby bolo toto parkovisko v čo najväčšom rozsahu osvetlené a zrušené miesta na chodníku boli v čo najväčšom rozsahu nahradené. Žiaľ, toto parkovisko mohlo napriek tomu pojať len cca 1/3 zrušených miest. Zostatok si hľadal možnosť odstaviť vozidlo na ul. Hurbanovej, Novomeského alebo Vansovej. Obsadením miest novými autami začali vznikať komplikácie v parkovaní, čo zase z času na čas vyúsťuje do sťažností. Aj z tohto dôvodu mesto urýchlene riešilo situáciu na ul. Hurbanovej. Ďalšou pomocou v tejto lokalite bude vybudovanie vyhradených parkovacích miest bytovými spoločenstvami č. 557 na ul. Hurbanovej v počte 16, č. 533 na ul. Vansovej v počte 9 až 10 miest a bytovými spoločenstvami č. 534 a 535 na ul. Vansovej bola 23.12.2014 predložená požiadavka na možnosť ich vybudovania na trávinatej ploche povyššie domu č. 535 v bližšie neurčenom počte. Zrealizovanie uvedených parkovísk by malo nedostatok parkovacích miest v tejto lokalite ak nie odstrániť, tak aspoň výrazne zmierniť.

Zmiernenie a v niektorých prípadoch vyriešenie parkovania vozidiel malo za cieľ rozhodnutie primátora mesta ešte v roku 2005 – o povoľovaní vyhradených parkovacích miest, ktoré do súčasného obdobia prešlo viacerými úpravami, aktuálne rozhodnutie je č. 01-13 zo 14.01.2013, a ktoré umožnilo bytovým spoločenstvám, spoločenstvám vlastníkov bytov, stavebnému bytovému družstvu a im na roveň postaveným subjektom prenajať si od mesta už na 15 rokov za 1 €/rok potrebnú plochu za účelom vybudovania parkovacích miest pre osobné motorové vozidlá. Podmienkou však je, že pozemok musí byť vo vlastníctve mesta Žiar nad Hronom, súhlas musí vydať aj okresný dopravný inšpektorát a stavebný úrad a medzi záujemcom a mestom musí byť uzatvorená nájomná zmluva.

Vývoj takto vytvorených vyhradených parkovacích miest znázorňuje nasledovná tabuľka:

subjekt	ulica	realizovaných
---------	-------	---------------

2 0 0 9

BSD 301	Hutníkov	6
BSD 427	Š.Moysesesa	7
s p o l u		13

2 0 1 1

BSD 304	Hutníkov	3
BSD 350	A.Kmeťa	9
BSD 446	Hollého	10
BSD 448	Hollého	12
SBD 900/159	J.Kráľa	8
s p o l u		42

2 0 1 3

BSD 438	Moysesesa	12
BSD 449	Hollého	9
BSD 303	Hutníkov	6
BSD 392	Komenského	16
BSD 395	Komenského	12
BSD 468	Dr.Janského	8
s p o l u		63

požiadavky pre rok 2 0 1 5

BSD 573	SNP	8
BSD 384	A.Dubčeka	8
SBD-BD 280	Hviezdoslavova	17
BSD 456	M.R.Štefánika	12
SBD-BD 582	SNP	8
SBD-BD 507	M.Chrásteka	15
SBD-BD 577	SNP	11
BSD 372	A.Dubčeka	6
BSD 335	Dukel. hrdinov	9
BSD 557	Hurbanova	16
BSD 395	Komenského	2
BSD 424	Š.Moysesesa	14
BSD 301	Hutníkov	3
BSD 310	Hutníkov	3
BSD 533	Vansovej	10
BSD 367	A.Dubčeka	5
BSD 423	Š.Moysesesa	15
BSD 402	Jiráskova	?
BSD 534	Vansovej	?
BSD 398	Jiráskova	?
s p o l u		162

subjekt	ulica	realizovaných
---------	-------	---------------

2 0 1 0

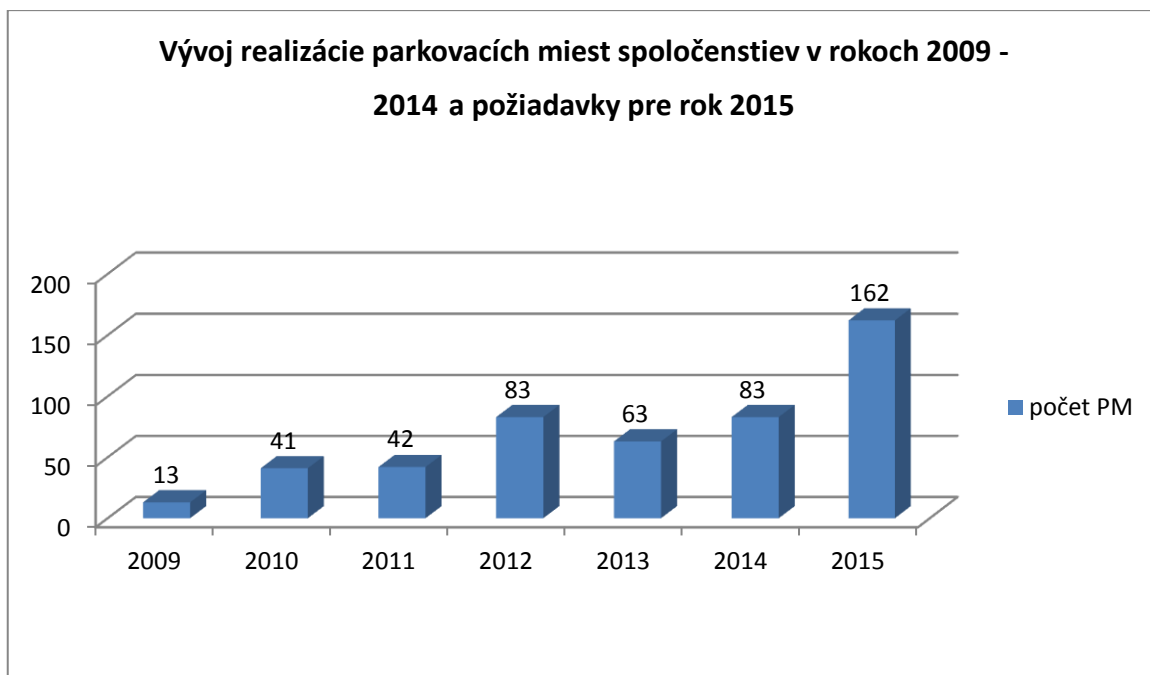
SVBaNB 535	Vansovej	11
BSD 551	Tajovského	12
SBD 899/157	J.Kráľa	18
s p o l u		41

2 0 1 2

BSD 1375	Pod Donátom	10
BSD 1376	M. Benku	8
BSD 304	Hutníkov	2
BSD 349	A.Kmeťa	7
BSD 394	Komenského	15
BSD 419	Š.Moysesesa	4
BSD 448	Hollého	10
BSD 468	Dr.Janského	7
BSD 897	Pod Donátom	20
s p o l u		83

2 0 1 4

BSD 386	A.Dubčeka	15
SBD-BD 582	SNP	6
BSD 498	Sládkovičova	9
BSD 432	Š.Moysesesa	6
BSD 334	Dukel. hrdinov	12
BSD 506	M.Chrásteka	10
BSD 1372	A.Štefanku/J.Kráľa	23
BSD 370	A.Dubčeka	2
s p o l u		83

Takýmto spôsobom si parkovanie na 10 až 15 rokov poriešilo za obdobie rokov 2009 – 2014 325 obyvateľov nášho mesta.

V zmysle spomínaného rozhodnutia primátora mesta je za podmienky splnenia určitých kritérií možné občanovi prideliť vyhradené parkovacie miesto typu :

- 1, pre zdravotne ťažko postihnutú osobu príp. jej rodinného príslušníka
- 2, pre umiestnenie plátenej garáže
- 3, pre podnikateľské subjekty

Vyhradené parkovacie miesta pre zdravotne ťažko postihnutú osobu príp. jej rodinného príslušníka

Tieto parkovacie miesta sú v našich podmienkach rozdelené na verejné a neverejné (vyhradené). Všetky takéto parkovacie miesta sa majú zriaďovať podľa Vyhlášky 532/2002 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie a STN 73 6110/Z1 – Projektovanie miestnych komunikácií, čo v skratke znamená, že každá nová stavba musí byť vybavená stanoveným počtom parkovacích miest podľa určeného algoritmu, z ktorých 4 % avšak najmenej jedno miesto musí byť vyhradené pre osoby s ťažkým zdravotným postihnutím. K 31.12.2014 bolo v rámci mesta 22 verejných parkovacích miest pre ZŤP. Neverejné, teda súkromné príp. vyhradené parkovacie miesto môže byť záujemcovi pridelené po splnení nasledovných podmienok a predložení kópií dokladov :

- osoba musí byť držiteľom preukazu ZŤP alebo jeho rodinný príslušník musí mať v Meste Žiar nad Hronom trvalé alebo prechodné bydlisko; V prípade, že držiteľ preukazu ZŤP nevlastní alebo nie je oprávnený viesť motorové vozidlo, musí zároveň žiť v spoločnej domácnosti (pobyť) s vlastníkom resp. držiteľom, či prevádzkovateľom vozidla, pre ktoré žiada o vyhradené parkovacie miesto.
- žiadosť o vyhradenie parkovacieho miesta,
- náčrt situácie okolia spolu s požadovaným vyznačením umiestnenia parkovacieho miesta,
- fotokópia preukazu ZŤP,
- fotokópia občianskeho preukazu,
- fotokópia rozhodnutia Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Banská Štiavnica, v ktorom je uvedený druh zdravotného postihnutia (napr. hluchota nie je dôvodom na pridelenie miesta),
- fotokópia tzv. veľkého technického preukazu vozidla, pre ktoré je žiadané o parkovacie miesto,
- fotokópia občianskeho preukazu prevádzkovateľa mot. vozidla (pokiaľ nie je totožný s osobou so ZŤP),
- potvrdenie o prechodnom pobyte (pokiaľ žiadateľ nemá trvalý pobyt v meste).

Súhlas s pridelením vyhradeného parkovacieho miesta pre ZŤP je vydávaný bezplatne, osoba, ktorej je miesto pridelené je povinná si uhradiť zriaďovacie náklady na dopravné značenie (cca 170 €) a platiť ročný poplatok za záber verejného priestranstva v čiastke 60,22 €. Pre ZŤP evidujeme k 31.12.2014 v meste 30 vyhradených parkovacích miest.

Vyhradené parkovacie miesta pre umiestnenie plátenej garáže

Nové vyhradené parkovacie miesta pre umiestnenie plátenej garáže nie je možné v súčasnej dobe povoliť. Súhlas s umiestnením plátenej garáže môže byť vydaný len na miesto existujúcej vyhradenej parkovacej plochy pre plátenú garáž, t. j. možná je len zmena osoby, ktorej bolo takéto miesto už v minulosti pridelené. Ročný poplatok za záber verejného priestranstva je 82,12 €. K 31.12.2014 je na území mesta situovaných celkom 17 plátenej garáží, a to výlučne na uliciach Rázusovej – 15x a na ul. Jilemnického – 2x.

Vyhradené parkovacie miesta pre podnikateľské subjekty

Vyhradené parkovacie miesta pre fyzické alebo právnické osoby – podnikateľské subjekty je možné povoliť v blízkosti ich prevádzkovej jednotky len v prípade vybudovania (prefinancovania) náhradnej odstavnej resp. parkovacej plochy alebo za ročný poplatok za užívanie verejného priestranstva podľa VZN 10/2014 o miestnych daniach 0,069 €/m²/deň, čo je pri rozlohe parkovacieho miesta 5 x 2,5 m, ploche 12,5 m² a 365 dňoch čiastka 314,81 €/rok. V meste máme celkom 35 vyhradených parkovacích miest pre podnikateľské subjekty, z toho 15 súkromných (Marshall Reality, s.r.o. na ul. Dr.Janského), 7 na ul. M.Chrásteka pre OR PZ SR, zmluvne zastrešených z rokov 2005, 2007, 2010 a 2013 sú 2 miesta na ul. Dr.Janského pre MUDr.Gelienovú, 2 miesta pre pani Markovú (lekárňu), na ul. J.Kráľa 6 miest pre Ing. Milana Kosmeľa, zostávajúce tri miesta sú platené v režime záberu verejného priestranstva a situované sú pred mestskou tržnicou na ul. Dukelských hrdinov. Pridelené sú pani Skladanovej ako správkyni tržnice a dvom podnikateľkám so zeleninou a ovocím.

Dažďová kanalizácia – uličné vpusty a dažďové žľaby

Uličné vpusty slúžia na zachytávanie a odvedenie dažďových vôd zo spevnených plôch a v niektorých prípadoch, hlavne v z garáží na ul. M.Chrásteka a Dulekských hrdinov) aj z dažďových zvodov. Nové typy uličných vpustov pozostávajú z viacerých betónových prvkov (horný, stredný, dolný diel) a rôznych výšok, čo umožňuje jednoducho sa prispôbiť podmienkam stavby. Dažďová kanalizácia má byť kanalizačným potrubím priemeru najmenej 100 mm pri žľaboch a 150 mm pri vpustoch prepojená do verejnej kanalizácie. Vnútorne teleso vpustov a žľabov má byť buď z liateho betónu, betónových prefabrikátov alebo z tvrdeného plastu. Žiaľ, pri údržbe vpustov sa stretávame s výmurovkou ich bočných stien z pálenej tehly alebo zo zámkovej dlažby (ul. M.R.Štefánika). Niektoré vpusty nemajú odvod do kanalizácie a fungujú na princípe zbernej šachty a presiakovosti vody do okolitého terénu (ul. J.Kollára, Š.Moyseša, M.R.Štefánika). Našli sa prípady, keď vpust mal odtok, ktorý bol však tvorený kamenivom a štrkom a fungoval ako trativod (Sládkovičova ul.). Krycie mreže (rošty) sú vo väčšine prípadov liatinové, v prípadoch nutnosti ich náhrady sú z ekonomického hľadiska vyrábané vo vlastnej réžii rošty z jäkloviny alebo trubkoviny. Kryty dažďových žľabov máme tak liatinové, ako aj plechové a plastové. Čistenie 738 uličných vpustov je zabezpečované jedenkrát ročne v jarných mesiacoch po ukončení zimnej údržby. V priebehu roka je z rôznych príčin možné zanesenie vpustov. Tieto sú čistené následne po zistení alebo upozornení obyvateľmi mesta. Podobne je to aj s odstraňovaním následkov po poškodení alebo odcudzení mreží. Vzhľadom k tomu, že do roku 2013 sa realizovalo vždy len vyčistenie samotnej jamy vpustu a nie aj jeho kanalizačného potrubného napojenia, od roku 2013 sa samotné čistenie vpustov rozšírilo o prepláchnutie súvisiaceho potrubia tlakovou vodou, čo má umožniť 100 % funkčnosť vpustu resp. nám poskytne základné informácie o nefunkčných vpustoch. Výstupom takejto činnosti má byť tzv. pasport, ktorý má poskytnúť prehľad o umiestnení vpustov podľa ulíc, parkovísk, námestí, ich technickom vybavení, rozmeroch a stave, z ktorého by bolo možné čerpať informácie pre plánovanie a realizáciu opatrení na odstránenie nedostatkov v tejto oblasti.

V súvislosti so zmenenými klimatickými podmienkami, zvlášť zrážkovej činnosti, dochádza často k prenikaniu dažďovej vody z miestnych komunikácií do suterénov bytových domov, preto je potrebné hľadať a realizovať opatrenia na zabránenie poškodzovaniu dnes už súkromného majetku. V priebehu rokov 2010 až 2014 boli za týmto účelom zrealizované viaceré stavebné úpravy na komunikáciách,

v niektorých prípadoch za spolupráce a s finančnou spoluúčasťou bytových spoločenstiev (ul. Dukelských hrdinov BSD 317, 326 a 335, ul. Novomeského BSD 522 a ul. Šoltésovej, dom č. 4 – pán Daubner), ktoré spočívali vo vybudovaní dažďových žľabov brániacich prieniku vody do nehnuteľností, v rekonštrukcii obrubníkov medzi chodníkom a predzáhradkami domov, v novom osadení cestných obrubníkov, v rekonštrukcii uličných vpustov alebo v oprave rozpadnutého asfaltového krytu komunikácií.

rok	2010	2011	2012	2013	2014	plán 2015
náklady na opravy a údržbu	30 742	28 308	27 648	10 285	8 271	20 000

Na niektoré činnosti v tejto oblasti mesto využíva aktivačných pracovníkov. Ide o čistenie járkov (popri ceste do cintorína, pod ul. SNP pri vstupe do parku) a betónových resp. kamenných rigolov (ul. Tajovského 539, ul. M. Chrástka 504 – 506, ul. Dr. Janského pri UNI Banke, za garážami pri MsÚ, ul. SNP pod lesnou správou, ul. Partizánska pri športovej hale a za zastávkou SAD Trstie, Šašovské Podhradie – Píla popri ceste). Tohtoročným zámerom je využiť týchto pracovníkov aj na čistenie plôch popri obrubníkoch chodníkov, ciest a parkovísk.

Mestská hromadná doprava

je zabezpečovaná na základe zmluvy o výkonoch vo verejnom záujme z 20.11.2007 a jej štyroch dodatkov s platnosťou do konca roka 2017 a Tarifných podmienok č. 1/2010 z 25.02.2010. Podľa nej, a následných prebehnutých dohôd, sú piatimi autobusmi obsluhované trasy piatich liniek MHD, z ktorých tri začínajú a končia na zastávke Závod SNP prípadne Slovalco (č. linky 1, 2, 4), jedna linka obsluhuje tzv. mestský okruh (č. 3) a jedna linka spája, okrem zimného obdobia (13.12.2014 – 14.03.2015), mesto s mestským cintorínom. Táto linka začala premávať každú nedeľu od 24.03.2013 zo zastávky Slovalco po ul. SNP ku tržnici, reštaurácii Lux na ul. Tajovského a odtiaľ na cintorín. Od 16.03.2014 sa vyhovelo požiadavkám obyvateľov a linka bola presmerovaná cez ul. Jesenského a Hlinkovu tak, aby bola bližšie obyvateľom IBV a spodnej časti ul. Partizánskej. Od tohoto dátumu boli z toho istého dôvodu zavedené počas pracovných dní tri autobusové spoje na železničnú stanicu. Zavedenie týchto spojov predstavuje ročný výdavok mesta na prevádzku MHD cca 1500 €. Podľa vykonaného prieskumu v mesiaci júni 2014 nebol autobusom z ul. Tajovského na železničnú stanicu s príchodom ráno o 6.00 hod. prepravený ani jeden cestujúci. Ďalším prieskumom v auguste 2014 bolo týmto spojom prepravených 8 osôb. najviac využívaným je spoj s príchodom na železničnú stanicu o 17.32 hod., ktorým sa v auguste 2014 prepravilo až 45 osôb. Pre porovnanie, spojom s príchodom o 6.33 hod. bolo prepravených 14 osôb. Oba spoje majú východiskovú zastávku v Závode SNP, pričom sme očakávali väčší záujem práve z opačného smeru, teda z mesta. Koncom minulého roka bolo do užívania odovzdané sídlisko Sever s 96 obyvateľmi, pre ktorých by bolo vhodné zabezpečiť autobusové spojenie so vzdialenejšími časťami mesta. Po jednaní s SAD Zvolen, závod Žiar nad Hronom sa od 14.12.2014 podarilo zrealizovať, že na zastávkach Benzínol zastavuje v smere do mesta 12 prímestských spojov a v smere do okolitých obcí 17 spojov. Táto služba je pre mesto bezplatná. Avšak je potrebné upozorniť na to, v dôsledku výstavby sídliska boli opomenuté niektoré detaily prestavby cesty I/50, v dôsledku čoho bola doterajšia zastávka znehodnotená tým, že posunom jazdných a odbočovacích pruhov bol pruh pre zastavenie autobusu zúžený z predpísaných 3,0 m na cca. 1,20 m. Napriek tomu tu vodiči autobusov zastavujú, hoci tým vedome porušujú predpisy o cestnej premávke.

Prevádzka MHD je mesačne zálohovo dotovaná z mestského rozpočtu, v minulých rokoch v čiastke 7.860 €/mes., od januára 2015 vo výške 8.000 €/mes. Na základe ročného zúčtovania je v bežnom roku nedoplatok uhradený v mesiaci apríli. Prehľad dotácií na MHD uvádza táto tabuľka :

rok	2010	2011	2012	2013	2014	plán 2015
dotácia MHD	90 247	97 978	122 149	126 308	147 857	130 000

Vývoj hospodárenia mestskej hromadnej dopravy s podrobným členením od roku 2009 s predpokladom za rok 2014 uvádza tabuľka v Prílohe č. 2.

Záverom snáď len toľko, že vzhľadom na neutešenú situáciu stavebného stavu väčšiny komunikácií sa vedenie mesta rozhodlo v tomto roku začať s postupnou komplexnou obnovou ciest a chodníkov v meste, na čo bolo v bežnom rozpočte vyčlenených 200.000 €. V snahe čo najviac eliminovať výdavky na MHD boli vyvolané viaceré jednanie s vedením závodu SAD v Ladomerskej Vieske tak, aby ročná dotácia neprekročila čiastku 150 tisíc €.